

ZŠ Varnsdorf, Edisonova 2821, okres Děčín, příspěvková organizace

PREVENTIVNÍ PLÁN ŠKOLY

školní rok 2023/2024

Vypracovala: Mgr. Karin Slánská, školní metodik prevence

Obsah:

1. Charakteristika školy
2. Legislativa
3. Všeobecný úvod
4. Cíl projektu
5. Personální zajištění prevence
6. Vnější zdroje
7. Dlouhodobé cíle PP
8. Krátkodobé cíle PP
  - 8.1. Preveventivní programy
9. Měření efektivity programu
10. Závěr
11. Příloha 1- Školní program proti šikanování
  - Příloha 2 - Pravidla pro postup při nálezu drogy
  - Příloha 3 – Pravidla pro děti pro bezpečnější užívání internetu

1. Charakteristika školy

ZŠ se nachází v centru města v sídlištní zástavbě. Je obklopena velkou zahradou s prostorem pro školní družinu i fotbalové a volejbalové hřiště. Školní pozemek se využívá k výuce i hrám. Dostupnost školy je dobrá, a to jak pěšky z centra, tak pro dojíždějící z nedaleké autobusové zastávky. Škola se skládá z několika pavilónů. V pavilónu A se nachází 1. stupeň a družiny, v pavilónu B 2. stupeň. V pavilónu C nalezneme tělocvičny se šatnami a sprchami, cvičnou kuchyňku, dílny a učebnu VV. V pavilónu E jsou šatny s kójemi a v pavilónu D je jídelna. Na škole se nachází 18 tříd, 4 družiny, učebna hv, 2 pc učebny, jazykové učebny, odborné učebny přírodopisu, chemie a fyziky, 2 velké prostorné tělocvičny, kuchyňka a učebna na pracovní vyučování. Třídy jsou velké, světlé a barevně vymalované. Škola je velmi dobře materiálně a technicky vybavena a nabízí dostatek volnočasových aktivit pro žáky.

Na prvním stupni jsou většinou bezproblémové děti, druhý stupeň je bohužel ochuzen o nadané děti, které v páté třídě odchází na gymnázia. U druhého stupně se často setkáváme i s dětmi s podprůměrným prospěchem a ze sociálně slabších rodin. Mezi riziková místa ve škole bych zařadila šatny, WC, chodby, schodiště a prostory před budovou školy.

2. Legislativa

Při tvorbě Preventivního programu školy vycházíme z následujících závazných dokumentů:

- Metodické doporučení ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Č.j.: 21291/2010-28
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 - 2018
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 25 884/2003-24
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních Č.j. MSMT-21149/2016
- „Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu“ Č.j.: 11 691/ 2004-24
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví Č.j.: 10 194/2002-14
- Vyhláška MŠMT č.72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních

3. Všeobecný úvod

Primární prevence rizikového chování je zaměřena zejména na předcházení záškoláctví, šikany, rasismu, xenofobie, vandalismu, kriminality, delikvence, patologickému hráčství, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky) a virtuálních drog. Snaží se

rozpoznat a včas zajistit známky domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže a poruch příjmu potravy.

Základním principem strategie prevence rizikového chování u dětí a žáků ve škole je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti.

Cílem primární prevence je předejít problémům spojených s užíváním návykových látek, případně oddálit první kontakt s drogou, zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech nebo co nejvíce omezit škody působené jejich výskytem mezi žáky.

PPŠ usiluje o to, aby cílová skupina získala znalosti, dovednosti a postoje podporující zdravý životní styl a aby tyto nástroje dokázala uplatnit ve svém chování nejen v době realizace programu, ale i v budoucnosti.

Je třeba, aby se aktivity zdravého životního stylu a prevence staly v rámci školy přirozenou součástí vzdělávacího procesu a života zařízení.

Důležité je podporovat i nespécifickou primární prevenci – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

4. Cíl projektu

Cílem PPŠ je minimalizovat výskyt sociálně patologických jevů, především kouření, pití alkoholu, užívání lehkých drog, šikany, patologického hráčství, žvýkání žvýkacího tabáku, užívání kratomu a kyberšikany. Ideálem by bylo, kdyby žáci přijali zdravý životní styl jako moderní a přirozenou součást svého života, nikoli jako věc, kterou jim vnucujeme.

PPŠ je součástí školního vzdělávacího programu.

5. Personální zajištění prevence

Tento školní rok se o prevenci na naší škole starají dva metodici prevence, na 1. stupni Mgr. Karin Slánská a na 2. stupni Bc. Jakub Conk. Za plnění preventivního programu školy zodpovídají všichni zaměstnanci školy. Ředitel školy zodpovídá za realizaci preventivního programu. Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod. Metodik prevence vytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci a koordinuje činnost pedagogů. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, mapuje výskyt rizikového chování na škole, v případě vzniklého problému

dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, ostatními učiteli, okresní metodičkou prevence, psychologem, institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci minimálního preventivního programu.

Pedagogové se věnují v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace. Školní preventivní tým se skládá ze školního metodika prevence na 1. a 2. stupni, výchovného poradce, zástupce ředitele a ředitele školy. Jeho kompetence vychází z vyhlášky č. 72/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů o školních poradenských pracovištích.

6. Vnější zdroje

- PPP Rumburk
- OSPOD MÚ Varnsdorf
- PČR
- Teen Challenge
- Etop Děčín
- Střední zdravotnická škola Rumburk
- Probační a mediační služba Rumburk
- Vzdělávací společnost e- DUHA
- Prevence kriminality MěÚ – Varnsdorf
- Střední lesnická škola Šluknov
- Hasiči Varnsdorf
- DDM

7. Dlouhodobé cíle preventivního programu

- Stanovit si správný žebříček hodnot
- Učit se řešit různé problémy
- Informovat žáky o účincích návykových látek
- Mít zdravé sebevědomí
- Umět čelit tlaku vrstevníků
- Umět říci „ne“
- Naučit se rozlišovat dobré a špatné
- Zkvalitnit sociální komunikaci
- Schopnost zařadit se a obstát v kolektivu
- Zlepšovat mezilidské vztahy
- Umět se sebeovládat
- Umět si vážit sebe samého

- Znat zásady slušného chování
- Dokázat měnit špatné postoje
- Mít správný režim dne
- Umět správně trávit volný čas
- Znat centra pomoci
- Zapojit žáky do školních a mimoškolních aktivit
- Znat svá práva a povinnosti

8. Krátkodobé cíle preventivního programu

- Vytvářet přátelské vztahy ve třídních kolektivech
- Vyhledávat problémové žáky
- Dobrá komunikace se žáky, kolegy a rodiči
- Dobrá informovanost rodičů o prevenci a poradenských službách ve škole
- Včasné a správné řešení vzniklých problémů v prostorách školy
- Účast na sportovních a kulturních akcích
- Účast na výtvarných soutěžích a olympiádách, akcích městského muzea a knihovny
- Zlepšovat příznivé klima ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, projektových dnů, soutěží
- Nabízet volnočasové aktivity, kroužky, sportovní aktivity, organizovat soutěže
- Nabízet zdravý přestávkový režim v době mezi vyučovacími jednotkami – využívat stoly pro stolní tenis,...
- Navázání důvěry a spolupráce v oblasti škola – rodič – žák
- Poskytovat poradenskou činnost přímo ve škole, využívat schránku důvěry, spolupracovat s PPP a Policií ČR

Aktivity pro žáky:

Aktivity, které napomáhají žákům zaujímat žádoucí postoje k projevům rizikového chování a upevňovat je, vycházejí jednak z náplně vyučovacích hodin, jednak z jednorázových akcí.

- Integrovaný záchranný systém
- Halloween
- Karneval
- Velikonoční hašteření
- Rej čarodějnic
- Vesmír
- Podzimní hry: atletika, malá kopaná, košíková, florbal
- Vědomostní olympiády
- Zeměpisné přednášky
- Mikulášská besídka
- Projektové vyučování
- Dny otevřených dveří
- Divadelní představení
- Návštěvy kin
- Sportovní olympiáda

- Vybíjená 5. tříd
- Turnaj ve stolním tenise
- Poskytování 1. pomoci
- Dopravní výchova – přednášky
- Lyžařský kurz
- Závod v orientačním běhu
- Zahradní slavnost
- Školní výlety

8. Preventivní programy

Ročník	Název programu	lektor
1.	Kamarádi online	e-DUHA RNDr. Bc. Ludvík Hanák
	Vodící psi	
2.	Netiketa – pravidla chování na internetu	e-DUHA RNDr. Bc. Ludvík Hanák
	Vodící psi	DDM Varnsdorf
3.	Vrstevnické vztahy	PPP Rumburk Mgr. Eva Michalinová
	Děti a sociální síť	e- DUHA RNDr Bc. Ludvík Hanák
4.	You a youtubering	e- DUHA RNDr Bc. Ludvík Hanák
	První pomoc	SZŠ Mgr. Jitka Čapíková
5.	Kyberšikana	e- DUHA RNDr Bc. Ludvík Hanák
	Dívčí a chlapecká puberta	SZŠ Mgr. Jitka Čapíková
6.	Pobytový adaptační kurz, aktivní spolupráce třídních kolektivů - Kytlice	Třídní učitelé Ing. Zdeněk Šťastný Mgr. Nikola Kalvachová
	Prožitkové hry na budování týmu, boření předsudků	sdužení Teen Challenge lektor Miroslav Hrůza
7.	Motivační přednáška a beseda o drogách	sdužení Teen Challenge lektor Miroslav Hrůza
	Rizikové sexuální chování	SZŠ Mgr. Jitka Čapíková
8.	Závislosti a legální drogy	sdužení Teen Challenge lektor Miroslav Hrůza
	Antikoncepce dívky, chlapci	SZŠ Mgr. Jitka Čapíková
9.	Kriminalita a trestně právní odpovědnost mladistvých	Mediační a probační služba Michal Barák
	Sebeobrana	SLŠ -Šluknov Mgr. Milan Ritschel

Na 2. stupeň škola zakoupila preventivní filmy „Filmy, které pomáhají.“ Jedná se o edici 7 filmů, které se věnují problematice domácího násilí, alkoholu, šikany a HIV. Učitelé byli s filmy a příslušnou metodikou seznámeni na školení. Tyto filmy se můžou využít na hodinách občanské výchovy nebo výchovy ke zdraví, popřípadě třídnických hodinách. Na školení byli učitelé seznámeni s kratomem a žvýkacím tabákem.

9. Měření efektivity programu

Efektivitu programu mají za úkol třídní učitelé, kteří nejlépe znají situaci v konkrétní třídě. Bezprostředně po akci se žáků přímo dotazují, jak akce probíhala, zda se jim líbila, či nikoli. Informace předávají ŠMP.

Za zásadní považují informace od třídních učitelů i v oblasti rizikového chování (RCh). Soustředit by se měli především na tyto otázky:

1. Jaký je celkový počet řešení RCh ve třídě?
2. Jaké RCh bylo řešeno?
3. Jak byla situace zjištěna?
4. Kdo situaci řešil?
5. S použitím jakých metod byla vedena intervence?

10. Závěr

V každé škole se dostává do popředí problematika rizikového chování. V minulém školním roce jsme již na 1.stupni řešili drobné krádeže, neuznání autority dospělých, vulgární chování a podvody v žákovské knížce.

Na 2.stupni používání elektronických cigaret, fyzické i psychické ubližování spolužákům, podvody v žákovské knížce, zveřejnění nevhodného videa, vulgarismy a pozdní příchody do školy.

Na 2. stupni děti také často řeší psychické problémy, proto na naší škole nově vznikla nástěnka, která se této problematice věnuje. Žáci mohou také využívat schránku důvěry.

Škola má povinnost vytvářet Preventivní plán školy, který by měl, pokud možno uceleně, pokrýt všechny oblasti rizikového chování. Obsah Preventivního plánu školy je součástí výchovy a vzdělávání ve všech ročnících základní školy, tedy po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho učitelé, žáci, rodiče a odborníci. Zjistit jeho efektivitu je věc značně nesnadná, protože jeho účinnost se prokáže v praktickém životě mnohdy až po opuštění základní školy.

11. Přílohy

Příloha 1

Školní program proti šikanování

(vychází z metodického pokynu MŠMT- Č.J. 22294/2013-1)

Program proti šikanování je dlouhodobý proces, do kterého se zapojují všichni pedagogičtí pracovníci.

Cílem je vytvořit ve škole a jednotlivých třídách takové klima, aby výskyt šikany byl co nejnižší a šikana byla odhalována již na počátku.

Zaměřit se na tyto body:

1. Zmapování situace v třídním kolektivu a její analýza (doporučuji využít různé formy sociometrického měření, nejlépe ve spolupráci s odborníkem PPP)
2. Spolupráce vedení školy, výchovného poradce, metodika prevence, třídního učitele, případně zástupce školní družiny, OSPOD, PČR, rodičů
3. Společný postup při řešení prevence
4. Primární prevence jako součást výuky a průřezových témat
5. Propracovaný školní řád, účinný dozor učitelů (resp. vychovatelů)
6. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Postup při řešení počáteční šikany:

1. Odhad rozsahu a formy šikany

2. Rozhovor s obětí (oběťmi), informátory, agresorem (agresory). Vždy odděleně, nikdy nesmí dojít k přímé konfrontaci .
3. Dle výsledků diagnózy rozhodneme o metodě řešení:
  - a) Metoda vzájemného usmíření (vhodné u méně závažných případů a malých dětí)
  - b) Metodou vnějšího nátlaku (výchovný pohovor, výchovná komise za účasti výše uvedených osob, pomoc OSPOD, Etop, případně diagnostického ústavu)
4. Rozhovor s rodiči oběti co nejdříve po odhalení šikany, rozhovor s rodiči agresora
5. Informovat o závěrech a postupech školy třídní kolektiv a rodiče na třídní schůzce

Postup při náhlém agresivním výbuchu šikany:

1. Ochrana oběti
2. Izolace agresora (agresorů)
3. Volat policii, rodiče (oběti i agresora), volat lékaře
4. Svolat mimořádnou pedagogickou radu

Nápravná opatření:

1. Využití výchovných opatření
2. Doporučit rodičům agresora jeho převedení na jinou školu (ne oběti)
3. Doporučit rodičům spolupráci s PPP, Etop, případně v diagnostickém ústavu
4. Ředitel školy podá návrh na zahájení spolupráce s OSPOD a rodinou
5. Pro nápravu je vhodné zahájit práci s celým třídním kolektivem vedenou nejlépe specialistou z PPP

Příloha 2

Pravidla pro postup při nálezů drogy

1. Zabavenou nebo nalezenou drogu dáte do obálky (nijak s ní nemanipulujeme), obálku zapečetíte a uložíte do trezoru
2. O nálezů nebo zachycení sepíšete zápis, ve kterém přesně popíšete vzhled látky, obal, místo a čas nálezů a zápis podepíší dvě dospělé osoby a ten, u koho byla látka nalezena nebo nález ohlásil (jestliže odmítne podepsat, uvedete – „odmítl podepsat“)
3. O nálezů informujete PČR (ne městskou)
4. Jednou z dospělých osob přítomných u celé akce je ředitel školy, případně jeho zástupce.
5. Zjistíte-li ve škole distributora, je třeba ho ohlásit policii

Příloha 3

Pravidla pro děti pro bezpečnější užívání internetu

1. Nikdy nesděluj adresu svého bydliště, telefonní číslo domů ani do školy, jména a adresy rodičů a rodinných příslušníků
2. Pokud se neporadíš s rodiči, neposílej nikomu po internetu svoji fotografii, číslo kreditní karty nebo podrobnosti o bankovním účtu
3. Nikdy nikomu, ani nejlepšímu příteli, nesděluj heslo nebo přihlašovací jméno pro své internetové stránky nebo počítač
4. Nikdy si bez dovození rodičů nedomluvej osobní schůzku s někým, s kým si se seznámil (a) prostřednictvím internetu
5. Nikdy nepokračuj v chatování, když se ti bude zdát, že se tam probírají věci, které tě budou přivádět do rozpaků nebo tě vyděsí
6. Nikdy neodpovídej na zlé, urážlivé, nevkusné nebo hrubé e-maily. Oznam to rodičům.
7. Nikdy neotvírej soubory přiložené k elektronickým zprávám, pokud přijdou od lidí nebo z míst, které neznáš.
8. Vždy řekni rodičům o všech případech nepříjemných, vulgárních výrazů na internetu, totéž platí i pro obrázky a fotografie.
9. Domluv se s rodiči na pravidlech používání internetu a dodržuj je!
10. Jestliže na internetu najdeš něco, o čem jsi přesvědčen, že je to nelegální, oznam to rodičům.

(pozn. dle materiálů z časopisu Prevence, autor PaedDr. Jiří Pilař)

